

Haarlem

Voortgangsrapportage

Sociaal Programma Statushouders

26 september 2017

Inhoud

Inleiding	2
DEEL A: nieuwe ontwikkelingen	2
A.1 (Toeleiding naar) Werk	2
A.2 Taal	6
A.3 Inzet vrijwilligers en betrokkenheid statushouders.....	8
A.4 Inrichting Sociaal Programma Statushouders na 1 januari 2018.....	9
A.5 Financiën	11
DEEL B: voortgang	14
B.1 Nieuwkomers	14
B.2 Inburgering en maatschappelijke begeleiding	15
B.3 Werk en scholing.....	16
B.4 Onderwijs	19
B.5 Gezondheid en zorg	21
B.6 Welzijn.....	21
Bijlage: Financieel overzicht	23

Inleiding

Voor u ligt de tweede Voortgangsrapportage Sociaal Programma Statushouders. Deze volgt op het Sociaal Programma Statushouders van april 2016 (2016/155743), de Voortgangsrapportage 'Sociaal Programma Statushouders' van september 2016 (2016/521478) en de 'Visie op de opvang en maatschappelijke integratie en participatie van statushouders in Haarlem: samen doen' van november 2016 (2016/509673).

Deze voortgangsrapportage bevat een beknopt overzicht van de voortgang op alle beleidsterreinen waarop het Sociaal Programma Statushouders betrekking heeft (deel B). Dit overzicht wordt voorafgegaan door uitgebreidere beschrijvingen van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (toeleiding naar) werk, taal en de inzet van vrijwilligers en de betrokkenheid van statushouders. Ook wordt stilgestaan bij de inrichting van het Sociaal Programma Statushouders na 1 januari 2018 en bij de financiële stand van zaken (deel A).

In deze Voortgangsrapportage worden ook drie toezeggingen behandeld: toezegging 2016/453138 over het monitoren van de mate waarin doorlopende leerlijnen bij verhuizingen (kunnen) worden doorgezet en het meenemen van de mogelijkheden van cliënten bij het aanbieden van trajecten; toezegging 2017/188850 over hoe podia en andere culturele instellingen meer kunnen betekenen voor statushouders in het bieden van werk en toezegging 2016/432101 over de ontwikkeling van scenario's rondom de problematiek Zijlweg 245.

DEEL A: nieuwe ontwikkelingen

A.1 (Toeleiding naar) Werk

In januari 2017 schaarde de raad zich unaniem achter de 'Visie op de opvang en maatschappelijke integratie en participatie van statushouders in Haarlem: samen doen'. Een uitgangspunt van deze visie is dat voor statushouders, zoals voor elke inwoner van de gemeente, geldt dat iemand die in staat is iets te doen, iets doet. Werk en toeleiding naar werk zijn leidend; dus scholing, leerwerktrajecten en werk staan voorop. Voor statushouders tot 30 jaar wordt bij voorkeur ingezet op het volgen van een opleiding die leidt naar duurzaam werk. Ook voor statushouders boven de 30 is duurzame inzetbaarheid prioriteit.

Met dat doel voor ogen zijn diverse nieuwe initiatieven van start gegaan. Sleutel van succes hierbij is de aansluiting van de initiatieven op elkaar en op de inzet van bestaande instrumenten. In het kader van 'Ken je klant' onder het programma 'Ik doe mee' wordt daarbij toegewerkt naar een situatie waarin de klantmanager de regie houdt, zodat er een doorlopende lijn op weg naar werk, opleiding of participatie is voor elke cliënt. Er moet immers voorkomen worden dat er gaten vallen tussen de verschillende stappen.

De nieuwe initiatieven vallen in verschillende categorieën uiteen.

Zo is er het **versterkend aanbod/empowerment**, waarbij statushouders leren over de Nederlandse arbeidsmarkt en ondersteund worden bij het ontwikkelen van een toekomstvisie. Bijna 50 statushouders hebben deelgenomen aan het hiervoor ontwikkelde TIMNIT (Tigrinya voor 'toekomst')-programma, en in de herfst volgen twee nieuwe groepen.

Een ander nieuw initiatief op dit vlak is een *pilot*project met Vluchtelingenwerk. Deze maand start het zogeheten VIP (Vluchtelingen Investeren in Participeren)-traject, een groepstraining gericht op het krijgen en behouden van aansluiting op de arbeidsmarkt. Deelnemers worden in twee maanden getraind in o.a. werknemersvaardigheden, arbeidsmarktorientatie en solliciteren en netwerken.

In het kader van **versnelling** leggen deelnemers aan het TIMNIT-programma werkbezoeken af bij werkgevers en worden zij na afloop gekoppeld aan re-integratiebedrijven, of aan een opleiding.

Een ander versnellingsinitiatief is gericht op het versterken van de verbinding tussen inburgering enerzijds en onderwijs en re-integratie anderzijds. De gemeente stimuleert daarom de samenwerking en doorlopende leerlijn tussen taalscholen, ROC en re-integratiepartners. Sinds enkele maanden verzorgen Agros en Pasmatch een gastles voor statushouders als onderdeel van de module Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA), een verplicht onderdeel van het inburgeringstraject. In de gastles worden o.a. de werking van de Nederlandse arbeidsmarkt, de route naar werk en het belang van een goed CV behandeld. Statushouders doen op deze manier vaardigheden op en kunnen met vragen contact opnemen met de re-integratiepartners. Het college streeft ernaar alle grote inburgeringsaanbieders aan Haarlemse statushouders voor deze aanpak te enthousiasmeren.

Naast de inzet van re-integratiepartners Agros en Pasmatch is er ook een aantal nieuwe initiatieven op het gebied van **trajectbegeleiding**. Eind 2017 (in aansluiting op bovengenoemd VIP-traject) wordt de aftrap gegeven voor het *pilot*project Startbaan van Vluchtelingenwerk, waarbij gespecialiseerde arbeidscoaches statushouders met taalniveau A2 begeleiden bij alle stappen die nodig zijn om hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Ook wordt in dit traject extra taalondersteuning geboden.

De gemeente ondersteunt daarnaast het mentorenproject van Bedrijf en Samenleving. Dit behelst het koppelen van statushouders aan ondernemers binnen het netwerk van Bedrijf & Samenleving, met als doel de statushouder toe te leiden naar werk, leer-werkstage en/of opleiding. Deelnemende statushouders brengen via-mond-tot-mond-reclame nieuwe deelnemers aan. Ook binnen dit project zijn afspraken gemaakt over de coördinatie met de klantmanager en de re-integratiepartners.

Bijzondere vermelding verdient ook het laagdrempelige initiatief Sûr Atelier, een sociale onderneming gesteund met een innovatiesubsidie van de gemeente. In de kleding- en accessoireswinkel oefenen statushouders hun ambacht uit, doen ze Nederlandse werknemersvaardigheden op en krijgen ze Nederlandse taalondersteuning. De persoonlijke begeleiding bij Sûr Atelier mag rekenen op veel spontane aanmeldingen van statushouders die ook graag aan de slag willen.

Een ander waardevol initiatief is dat van een vrijwilliger die zich bij de gemeente meldde met het aanbod Eritrese statushouders voor te bereiden op de voor veel banen vereiste VCA-certificering op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. Dit wordt samen met re-integratiepartner Pasmatch verder opgepakt.

Statushouders kunnen uiteraard ook op **eigen kracht** werk vinden. Hiervan zijn ook diverse voorbeelden, die zich geregeld aan het blikveld van de gemeente onttrekken omdat het om

mensen gaat die nooit een uitkering hebben aangevraagd. Vaak loopt dit via het sociale netwerk van de statushouder, bijvoorbeeld via taalcoaches of (Haarlem-)maatjes. De gemeente bevordert de eigen kracht door statushouders te attenderen op de *Refugee Talent Hub*. Op dit digitale platform, opgezet vanuit het bedrijfsleven, plaatsen werkgevers vacatures en kunnen statushouders een profiel aanmaken. Vraag en aanbod komen op die manier bij elkaar. Ook biedt de *Refugee Talent Hub* zogenoemde 'meaningful waiting'-activiteiten aan, zoals bedrijfsbezoeken. De klantmanagers van het speciale team statushouders stimuleren hun cliënten om deel te nemen aan dergelijke activiteiten en om een profiel aan te maken op de site. De *Refugee Talent Hub* zal ook nu en dan gebruik maken van een gemeenschappelijke ruimte in het nieuwe wooncomplex aan het Delftplein/Dijkzichtlaan, om hun bekendheid onder statushouders te vergroten. Ook ondernemersnetwerk Seats2Meet, dat een ondernemerstafel runt in het gemeentekantoor Zijlpoort, ondersteunt sinds kort de ambities van statushouders door met hen te sparren over het verfijnen van plannen en door het netwerk van Seats2Meet in te zetten. Ondernemerszwerf RBJ zal de komende maanden aan het Delftplein/Dijkzichtlaan een ontmoetings- en werkplek creëren, waar alle nieuwe bewoners op een laagdrempelige manier kunnen kennismaken met ondernemers, hun netwerk uitbreiden en sparren over hun dromen en ambities.

De gemeente staat aan de vooravond van de verwerving van re-integratie-inzet voor inwoners die een beroep doen op de Participatiewet. Het college heeft daarbij recent een aantal doelgroepen benoemd waarvoor specifieke aandacht en daarmee een specifieke aanpak nodig is. Eén van deze doelgroepen zijn de statushouders in Haarlem, ongeacht hun datum van vestiging in Haarlem, waarbij de focus echter in eerste instantie ligt op de statushouders die sinds 2015 zijn ingestroomd. Daartoe is aan partners in de stad gevraagd gezamenlijk een specifieke aanpak te ontwikkelen voor re-integratie naar werk voor statushouders vallend onder de Participatiewet, met name voor statushouders boven de 30 jaar. Hierbij zal gekeken moeten worden naar de benodigde voorzieningen, reeds aanwezig aanbod, de vereiste begeleiding en welke partner het meest geschikt is om de deelnemer te begeleiden, zodat de re-integratiedoelen behaald kunnen worden. De gemeente kiest voor deze co-creatie vanwege de kennis en kunde van partners in de stad over de gewenste voorzieningen en vanwege de bestaande samenwerking tussen de verschillende lokale partijen die betrokken zijn bij statushouders. Deze vraag van de gemeente zal uitmonden in een concrete aanpak, die wordt uitgevoerd in een *pilot* met een looptijd van twee jaar. De gemeente verstrekt een subsidie om deze *pilot* te financieren.

Dit brede palet van nieuwe initiatieven en de beschreven verwerving van re-integratie-inzet voor statushouders zorgen voor een waaier van mogelijkheden, waardoor maatwerk per statushouder kan worden geleverd. Dé statushouder bestaat immers niet: er zijn verschillen in opleidingsniveau, geletterdheid, werkervaring, gezondheidssituatie, kennis van de Nederlandse taal, leeftijd, verblijfsduur in Nederland, omvang van culturele verschillen met de Nederlandse werkpraktijk en met de complexe inrichting van de Nederlandse arbeidsmarkt en sociale zekerheid. En hoewel statushouders doorgaans een grote behoefte hebben aan werk en economische zelfstandigheid, verschilt ook de mate waarin zij daarvan worden afgeleid door het wachten op gezinshereniging en/of woning, psychische problemen en zorgen over het thuisfront. Soms moet er een grote afstand tot de (Nederlandse)

arbeidsmarkt overbrugd worden. In lijn met het 'ken je klant'-principe stellen de klantmanagers van het team statushouders dan ook samen met de statushouder een realistisch plan van aanpak op, dat aansluit bij de specifieke mogelijkheden van de betreffende persoon. Op deze manier wordt invulling gegeven aan de tweede helft van toezegging 2016/453138, over het meenemen van de mogelijkheden van cliënten bij het aanbieden van trajecten.

Voor alle initiatieven gericht op (toeleiding naar) werk van statushouders wordt vanzelfsprekend bijgehouden in welk traject elke statushouder zit en wat daarvan de resultaten zijn.

Regiocoördinator re-integratie statushouders

Divosa heeft als lid van de landelijke Taskforce Werk en integratie vluchtelingen het project 'Screening en matching vergunninghouders' opgezet. Dit project loopt van 1 oktober 2016 tot en met 31 december 2017. Doel van het project is de kansen op werk en opleiding voor statushouders te vergroten. Daarvoor is het noodzakelijk dat het proces sneller verloopt en statushouders vanaf de eerste dag actief met hun integratie en participatie aan de slag gaan. In de regio Zuid-Kennemerland en IJmond is in dit kader per 1 maart 2017 de regiocoördinator voor re-integratie statushouders aangesteld.

De regiocoördinator heeft een concept-plan van aanpak opgesteld en een Regionaal overleg statushouders in het leven geroepen met deelname vanuit de regiogemeenten. Doel van dit overleg is verkenning van elkaars werkwijze, uitwisseling van informatie en op onderdelen levert het een gezamenlijke aanpak op voor statushouders.

Ambitie is een gezamenlijke aanpak voor ondersteuning aan statushouders om de integratie en participatie in de lokale samenleving en de arbeidsmarkt te verbeteren:

- Informatie-uitwisseling en leren van elkaar. Kennisdeling dient niet beperkt te blijven tot de regio. Immers, buiten de regio is ook veel kennis en ervaring aanwezig wat betreft de ondersteuning aan statushouders en de succesvolle en minder succesvolle projecten en organisaties.
- Regionale ambitie om duale trajecten nieuw leven in te blazen om zodoende te investeren in een duurzame oplossing.
- Streven naar een (enigszins) uniforme aanpak, waarbij de wens is uitgesproken om mogelijkheden na te gaan gebruik te maken van elkaars voorzieningen;
- Diverse trajecten monitoren, successen met elkaar delen en mogelijk van elkaars aanbod gebruik maken;
- Gezamenlijke knelpunten adresseren en met elkaar te werken aan verbeteringen.

Onderdeel van het plan van aanpak van de regiocoördinator re-integratie statushouders is een in regioverband gehouden inventarisatie onder stakeholders en ketenpartners van knelpunten m.b.t. toeleiden naar werk en aanbod van onderwijs waar men in de praktijk tegen aanloopt. Hierbij is apart aandacht voor nareizigers, die in het kader van gezinshereniging arriveren.

Beoogde resultaten van de regiocoördinator re-integratie statushouders voor eind 2017:

- Het netwerk waarin de dienstverlening in de arbeidsmarktregio plaatsvindt is ontsloten. De structuur is helder en de knelpunten zijn bekend.

- Werkend netwerk van ketenpartners, dat gezamenlijk verantwoordelijk is voor integratie en participatie. De verschillende partijen weten elkaar te vinden en dubbele activiteiten worden voorkomen.
- Sluitende aanpak voor vergunninghouders tussen COA, gemeente, onderwijs, werkgeversservicepunt, leerwerkloket, en vrijwilligersorganisaties.
- Uitbreiding projecten/*pilots*.

Afspraken met COA

Het COA biedt statushouders in het asielzoekerscentrum (AZC) een intensief programma aan van 14 weken en geeft persoonlijke begeleiding om hen voor te bereiden op het leven in de Nederlandse maatschappij. Intentie is dat aan het eind van dit programma voorinburgering een *casemanager* van COA de klant overdraagt aan de gemeente. Als basis van de overdracht stelt COA per statushouder een klantprofiel op met informatie over een persoon die gedurende het verblijf op het AZC is verkregen.

Het COA heeft aangegeven dat het haar ambitie is ook een warme overdracht (via de mail, telefonisch of *face to face*) te geven aan de gemeente als aanvulling op het klantprofiel, aangezien de schriftelijke informatie in het klantprofiel niet altijd een volledig beeld van een persoon geeft.

Er zijn echter ook een aantal knelpunten naar boven gekomen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het praktische gebruik van het klantvolgsysteem, privacyvraagstukken en het gegeven dat in praktijk de door COA gewenste matching tussen de werkervaring/-ambitie van een statushouder en een arbeidsmarktregio met kansen in die sector weerbarstiger blijkt dan de theorie.

Door de introductie van het voorinburgeringstraject in de COA-opvang en de voorgenomen warme overdracht van informatie over statushouders van het COA naar de gemeente waar de statushouder gaat wonen zal naar verwachting een efficiencyslag worden gemaakt. Op die manier kan de statushouder al met enige bagage beginnen aan de reguliere inburgering en heeft de gemeente van meet af aan een beter beeld van de mogelijkheden en ambities van de nieuwe inwoner.

Doordat direct aansluitend op de sluiting van noodopvanglocatie De Koepel GVA (Gemeentelijk Versnellings Arrangement)-locatie Boerhaave werd geopend, konden alle 'Haarlemse' statushouders blijven in of terugkeren naar de stad waarmee zij al (enigszins) bekend waren. Vanuit de GVA-locaties (Boerhaave en Zijlweg) verhuizen de statushouders naar een reguliere woning in de stad. Dit betekent dat zij hun sociale contacten en hun inburgeringstraject zonder onderbreking kunnen voortzetten.

Als gevolg van deze twee ontwikkelingen is het eerder gesignaleerde risico van onderbreking van doorlopende leerlijnen bij verhuizingen gelukkig niet langer actueel. De eerste helft van toezegging 2016/453138 is hiermee dan ook afgedaan.

A.2 Taal

In juni 2017 is de raad per brief geïnformeerd over de investeringen in taalontwikkeling van statushouders (2016/595936). Sindsdien zijn er op het gebied van **taal en werk** meerdere nieuwe initiatieven gestart.

In augustus 2017 is door diverse partners in de stad in het indrukwekkende tijdsbestek van 10 dagen een succesvolle vierweekse Zomerschool opgezet voor jongeren die in de vakantieperiode een dagritme ontbeerden. Jonge statushouders uit Eritrea liepen taalstage bij onder andere welzijnsinstellingen, bij Zorgbalans en bij het Dolhuys. Daarnaast legden ze verschillende werkbezoeken af, was er ruimte voor ontspanning en werden openhartige gesprekken gevoerd over onder andere gezondheid en omgaan met geld. Een aantal van de stages loopt ook na afloop van de Zomerschool nog door. Samen met de organisatoren van de Zomerschool wordt bekeken hoe de tot stand gekomen taalontwikkeling en verbinding met deze groep jongeren kan worden voortgezet.

In de laatste aanvraagronde voor het Europese Asiel-, Migratie- en Integratiefonds (AMIF) heeft Haarlem samen met de gemeenten Zandvoort, Bloemendaal en Heemstede een aanvraag ingediend voor taal-werkstages voor statushouders. De doelgroep voor dit project bestaat uit statushouders met nog beperkte kennis van de Nederlandse taal- dit in tegenstelling tot het eerder genoemde *pilot*project Startbaan, waar een hoger taalniveau vereist is. Uitsluitsel over de subsidieaanvraag wordt deze maand verwacht. Ondertussen is een *pilot* voor dit project gestart. Op korte termijn starten statushouders bij Haarlemse werkgevers, met ondersteuning in de vorm van taal op de werkvloer. Ook worden zowel statushouders als werkgevers getraind in culturele verschillen en interculturele communicatie, om misverstanden zo veel mogelijk te voorkomen. Het Werkgeversservicepunt inventariseert de stageplekken voor de taal-werkstages bij werkgevers geïnventariseerd en is verantwoordelijk voor de matching tussen werkgever en statushouder. Ook als gemeente bieden we verschillende stageplaatsen aan. Werkgevers en statushouders worden op dagelijkse basis ondersteund door een jobcoach, die samen met de statushouder diens ontwikkeling monitort. De taal-werkstage resulteert in een eindrapportage, die voor de klantmanager de leidraad vormt voor een passend vervolgtraject voor de betrokken statushouder. Deze eindrapportages geven gezamenlijk een goed beeld van de resultaten van de *pilot* taal-werkstages.

Ten aanzien van hoogopgeleide statushouders geldt dat zij o.a. aan de Vrije Universiteit en de Universiteit van Amsterdam intensieve taallessen op hoog niveau kunnen volgen. Een groot deel van deze groep maakt gebruik van deze mogelijkheid, die de gemeente faciliteert door het beschikbaar stellen van een reiskostenvergoeding. Een separaat eenjarig intensief taaltraject voor hoogopgeleiden in Haarlem lijkt dan ook niet noodzakelijk. Veel van de statushouders die deze inburgeringscursus volgen doen dat met een (universitaire) studie voor ogen. Ook dit studiejaar zullen diverse Haarlemse statushouders die hun inburgeringsdiploma hebben behaald starten met een studie, daarbij ondersteund door het convenant tussen het UAF en de gemeente.

Het NL-plein van de bibliotheek, dat in 2017 wordt bekostigd uit het Sociaal Programma Statushouders, is het afgelopen jaar gegroeid in populariteit. Het aantal NL-leden (statushouders en anderen) en het aantal uitleningen van de NL-collectie is gestegen ten opzichte van de eerste helft van 2016. Het aantal deelnemers aan de Nederlandse les in bibliotheek Schalkwijk, gegeven door (oud-)docenten NT2, is sterk toegenomen en de bibliotheek wordt in toenemende mate gebruikt door taalkoppels die daar afspreken. Ook studeren er veel NT2-cursisten in de bibliotheek. De openingsuren van het Taalplein in Schalkwijk zijn uitgebreid en er is een extra taalcoach aangesteld.

Op GVA-locatie Boerhaave wordt wekelijks door vrijwilligers van de Voorleesexpress voorgelezen aan de kinderen op de Boerhaave. Ook is er een collectie kinderboeken aanwezig. Vrijwilligers van Hotel de Koepel en vanuit de kerken lezen ook geregeld voor aan de jonge bewoners van de Boerhaave.

In de Groenmarktkerk worden conversatielessen voor Eritrese jongeren verzorgd door vrijwilligers.

A.3 Inzet vrijwilligers en betrokkenheid statushouders

Uit veel van de bovengenoemde initiatieven blijkt de niet-aflatende inzet van particuliere Haarlemmers voor statushouders, naast en doorgaans in afstemming met de activiteiten van verschillende organisaties. Statushouders en gemeente weten zich gesteund door de vele Haarlemmers die zich nog altijd als vrijwilliger inzetten of simpelweg vriendschap hebben gesloten met statushouders.

Vele inwoners van onze stad zijn actief als Haarlemmaatje, taalcoach, mentor, vrijwillig begeleider bij Vluchtelingenwerk of een empowermenttraject, zetten zich in op eigen initiatief of via kerken en moskeeën of zijn op een andere, zichtbare of onzichtbare, manier betrokken. Vrijwilligers organiseren activiteiten, oefenen Nederlands, zetten zich in voor 'Nieuwe Burendag' rondom het wooncomplex aan het Delftplein, fungeren als klankbord voor zowel nieuwe Haarlemmers als de gemeente en trekken bij instanties aan de bel als er zorgen zijn over een specifieke statushouder.

De ontwikkeling en uitvoering van het sociaal programma statushouders worden gekenmerkt door dit netwerk van formele en informele contacten in de stad, waarbij organisaties, vrijwilligers en gemeente in partnerschap met elkaar werken en de lijnen kort zijn.

Het is daarbij bijzonder dat, naast de zeer gewaardeerde 'oudgedienden' die sinds noodopvang De Koepel opende betrokken zijn als vrijwilliger, zich ook nog steeds nieuwe vrijwilligers aanmelden, bijvoorbeeld voor het begeleiden van kinderactiviteiten.

Die kracht van nieuwe Haarlemmers blijkt uit de verschillende initiatieven die statushouders met elkaar nemen om zich te ontwikkelen en de verbinding met andere Haarlemmers te versterken. Voorbeelden zijn theorielessen rijbewijs in het Arabisch zodat statushouders zo snel mogelijk hun rijbewijs kunnen omzetten in een Nederlands exemplaar, deelname aan de Dodenherdenking op 4 mei, een Syrisch feest om vrijwilligers te bedanken en een poster met verhuistips die al in de stad gevestigde statushouders hebben gemaakt voor nieuwe Haarlemmers die op het punt staan een woning toegewezen te krijgen. Ook zijn Eritrese oud-deelnemers aan het TIMNIT-traject nu zelf vrijwilliger bij de trainingen aan nieuwe deelnemers en zijn diverse statushouders actief via BUUV.

De gemeente maakt graag gebruik van de kennis en kunde van de statushouders. Om bij het vormgeven en uitvoeren van beleid te leren van de ervaringen en ideeën van statushouders zelf, heeft de gemeente een gezelschap van statushouders uitgenodigd om deel te nemen aan een informele klankbordgroep. De klankbordgroep van statushouders is hiermee een aanvulling op het geregelde rechtstreekse contact dat de gemeente heeft met nieuwe Haarlemmers.

De klankbordgroep bestaat op dit moment uit 9 personen van verschillende nationaliteiten, leeftijden, verblijfsduur in Nederland en woonsituatie (GVA of een reguliere woning in de

stad). De man-vrouw-verdeling is 4 om 5 en de leden, die Nederlands of Engels spreken, zijn nadrukkelijk gevraagd om ook de ervaringen van andere statushouders in te brengen. Sinds mei is de groep driemaal bijeen geweest, waarbij uiteenlopende onderwerpen zijn besproken. De meeste vragen en ideeën die de leden van de groep aandroegen hebben betrekking op werk.

De leden van de klankbordgroep hebben aangegeven deze mogelijkheid om direct met de gemeente van gedachten te wisselen zeer te waarderen. De klankbordgroep zal de komende tijd worden uitgebreid met nieuwe leden, zodat nog meer perspectieven kunnen worden meegenomen in het gemeentelijk beleid.

Ook de regiocoördinator gezondheid statushouders van VNG zet bewust statushouders zelf in, bijvoorbeeld bij voorlichtingsactiviteiten voor Haarlemse zorgverleners en andere professionals.

A.4 Inrichting Sociaal Programma Statushouders na 1 januari 2018

De jaren 2015 en 2016 kenden een sterk verhoogde asielinstroom ten opzichte van de jaren daarvoor, en daarmee ook een toename van het aantal nieuwe Haarlemmers. Dit vroeg om nieuwe initiatieven, nieuw beleid en nieuwe processen op het gebied van opvang, integratie en participatie van statushouders.

De Koepel werd geopend als noodopvanglocatie en Haarlem was een van de eerste gemeentes die gebruik maakte van het Gemeentelijk Versnellingsarrangement. Het Sociaal Programma Statushouders en de daar op volgende brieven geven een overzicht van de vele activiteiten die met vereende krachten zijn opgezet, hun onderlinge samenhang en de inzet van het college.

In de tweede helft van 2017, en zeker na 1 januari 2018 verandert er veel op het vlak van statushouders. De drie grootste veranderingen zijn de lagere taakstelling, sluiting van de GVA-locaties en een daling van de financiële middelen.

Allereerst is de asielinstroom en daarmee de taakstelling voor de Gemeente Haarlem sterk gedaald, en deze trend zet zich naar verwachting voort in 2018. Was de taakstelling voor het eerste half jaar van 2017 nog 115 personen; voor de tweede helft van het jaar gaat het om 92 personen. Voor de eerste helft van 2018 gaat het Rijk op het moment van schrijven uit van 55 personen. Deze daling van de taakstelling betekent verlichting van de druk op alle bij statushouders betrokken partijen. Zij kunnen zich blijven richten op de al in de stad gevestigde statushouders, zonder te worden geconfronteerd met grote aantallen nieuwkomers die ook een beroep op hen doen. Persoonlijke begeleiding wordt gemakkelijker bij lagere aantallen statushouders. Tegelijkertijd betekent de schaalverkleining door de lagere taakstelling dat het rendement van sommige inspanningen anders komt te liggen. Bijvoorbeeld groepstrainingen worden bij een kleinere groep (potentiële) deelnemers immers relatief duurder.

Een tweede belangrijke verandering, die zich in de laatste maanden van 2017 zal voordoen, is de sluiting van de GVA-locaties. Dankzij de oplevering van het nieuwe wooncomplex aan het Delftplein/Dijkzichtlaan kan een grote groep statushouders ineens uitstromen naar reguliere woonruimte, bovenop de statushouders die al elders in de stad zijn gaan wonen. De huur van GVA-locatie Zijlweg, waar de situatie ten opzichte van 2016 sterk is verbeterd, is dan ook met ingang van 1 oktober 2017 opgezegd. Toezegging 2016/432101 over de ontwikkeling van scenario's rondom de problematiek Zijlweg 245 is daarom niet langer

actueel - vrijwel alle bewoners hebben passende zelfstandige huisvesting aangeboden gekregen en de paar bewoners voor wie dat nog niet geldt verhuizen in afwachting daarvan naar GVA-locatie Boerhaave.

De huur van locatie Boerhaave is op dit moment verlengd tot 1 november 2017 en kan nog verder verlengd worden tot uiterlijk 31 december 2017. Op dit moment wordt, op basis van de inspanningen van de corporaties om ook de laatste GVA-bewoners van woonruimte te voorzien, een inschatting gemaakt van de vermoedelijke sluitingsdatum van GVA-locatie Boerhaave.

De introductie van GVA-locaties was een onorthodoxe maatregel van rijkswege om de integratie en participatie van statushouders in hun gemeente te versnellen en de druk op COA-locaties te verminderen. Voor de verschillende bij statushouders betrokken instanties, inclusief de gemeente, heeft de GVA-constructie als voordeel dat statushouders in beeld zijn en dat het doorgaans gemakkelijker is contact met hen te leggen dan met statushouders in reguliere woningen verspreid door de stad. De sociaal beheerders, dagelijks aanwezig op de GVA-locaties, kennen de bewoners, helpen hen op weg in de stad en signaleren knelpunten. Deze vorm van begeleiding kwam de afgelopen maanden bovenop de inzet van Vluchtelingenwerk, dat gedurende 24 maanden na vestiging in een gemeente verantwoordelijk is voor maatschappelijke begeleiding en coaching huisvesting. Na de sluiting van de GVA-locaties zullen statushouders weer rechtstreeks vanuit een AZC in de stad gehuisvest worden.

Een derde verandering, die vanaf 1 januari 2018 z'n beslag krijgt, is de significante daling van de middelen die het Rijk aan gemeenten beschikbaar stelt. In de volgende paragraaf zal hier nader op worden ingegaan; voor nu geldt de conclusie dat, naast bovengenoemde inhoudelijke veranderingen, ook de dalende inkomsten een andere inrichting van het Sociaal Programma Statushouders noodzakelijk maken.

Hoewel we met de aantallen op te nemen statushouders, de huisvestingsprocedure en de door het Rijk beschikbaar gestelde financiële middelen min of meer lijken terug te keren naar de situatie van voor 2015, wil het college voor wat betreft de inzet op integratie en participatie van statushouders niet eenvoudigweg teruggrijpen naar de aanpak van destijds. Ten eerste zijn de maatschappelijke integratie en participatie van de reeds in de gemeente gevestigde statushouders niet ineens voltooid nu zich externe veranderingen voordoen. Ten tweede zijn de ervaringen van de afgelopen twee jaar en de grote betrokkenheid van vele nieuwe partijen te waardevol om terug te keren naar de *business as usual* van voor 2015.

De gewenste nieuwe inrichting van het Sociaal Programma Statushouders is nog in ontwikkeling, in samenhang met de verwerving van re-integratie-activiteiten die in co-creatie met partners in de stad tot stand zal komen. Op basis van de ervaringen van de afgelopen periode en de nieuwe context de komende maanden, zijn de volgende elementen van belang bij de vormgeving van het Sociaal Programma Statushouders na 1 januari 2018:

Verschuiving naar reguliere inzet

Verdere vergroting van de expertise van alle partijen in de stad die in hun reguliere werk met statushouders te maken kunnen krijgen (bijvoorbeeld zorgaanbieders, sociaal wijkteams, jongerenwerk, WSP) zodat de inzet t.b.v. statushouders sterker wordt ingebed in reguliere

structuren. Op die manier ontstaat een sluitende aanpak die duurzaam te financieren is, ook bij een lagere taakstelling.

Stroomlijning en bundeling

Stroomlijning en bundeling van de verschillende activiteiten en processen op het gebied van integratie en participatie van statushouders, zodat een gecondenseerd, min of meer vast programma ontstaat, startend op gezette tijden, voor elke statushouder die Haarlem opneemt. Door het programma zo in te richten ontstaat meer duidelijkheid voor de statushouder, zijn de betrokken organisaties minder tijd kwijt aan het uitnodigen van deelnemers aan activiteiten en kan een versnelling worden ingezet op weg naar integratie en participatie.

Samenwerking en uitwisseling

Verdere versterking van de samenwerking en uitwisseling van informatie tussen verschillende bij statushouders betrokken organisaties, zodat de beeldvorming van de statushouder efficiënter tot stand komt en de nadruk kan komen te liggen op persoonlijk contact en begeleiding.

Statushouders in beeld houden

Het in beeld houden van statushouders na sluiting van de GVA-locaties, door goede afspraken met de maatschappelijk begeleiders van Vluchtelingenwerk en de sociaal wijkteams.

Schaalvoordeel

Gebruikmaken van (wederzijds) schaalvoordeel bij de lagere taakstelling, door de statushouders die in Zandvoort worden opgenomen zo veel mogelijk te laten aansluiten bij Haarlemse activiteiten. Uiteraard worden de financiën hierbij wel gescheiden gehouden.

A.5 Financiën

Inkomsten en verwachte uitgaven 2017

De inkomsten ten behoeve van het Sociaal Programma Statushouders zijn in 2017 hoger dan in november 2016 ('Visie op de opvang en maatschappelijke integratie en participatie van statushouders in Haarlem: samen doen', 2016/509673) was voorzien. De oorzaak hiervan is dat de gemeente de decentralisatie-uitkeringen die het Rijk per gehuisveste statushouder ter beschikking stelt achteraf ontvangt, en wel op een nog later moment dan verwacht. Dit betekent dat in 2017 aanzienlijke bedragen zijn ontvangen die nog betrekking hadden op 2016.

Ook een groot deel van de Rijksuitkering maatschappelijke begeleiding over eind 2016 werd feitelijk in 2017 ontvangen.

Zoals met de raad overeengekomen zijn deze middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Sociaal Programma Statushouders in 2017.

De uitgaven onder het Sociaal Programma Statushouders zijn lager dan het bedrag dat eind 2016 was voorzien. Ook zijn er verschuivingen zichtbaar tussen de verschillende posten binnen het programma. In een tabel in de bijlage zijn de verwachte en de reeds gerealiseerde uitgaven voor 2017 per kostenpost opgenomen, gevolgd door een toelichting.

Verwachte inkomsten en uitgaven 2018

Het financiële plaatje t.b.v. de maatschappelijke integratie en participatie van statushouders komt er met ingang van 2018 anders uit te zien dan de afgelopen jaren.

In 2016 en 2017 ontving de Gemeente Haarlem vanuit twee decentralisatie-uitkeringen in totaal € 4430 per gehuisveste statushouder, naast de specifieke rijksuitkering 'maatschappelijke begeleiding' van € 2370 per gehuisveste statushouder tussen 18-67 jaar. Aan de twee decentralisatie-uitkeringen komt in 2018 een einde, en in de laatste maanden van 2017 zullen ook beide GVA-locaties gesloten worden, waardoor zowel de uitgaven als de inkomsten daarvan wegvallen. Voor statushouders die na 1 januari 2018 in de stad arriveren ontvangt de gemeente dus alleen nog de rijksuitkering 'maatschappelijke begeleiding'.

Daarnaast neemt de taakstelling voor het aantal te huisvesten statushouders naar verwachting af, waardoor de inkomsten t.b.v. de maatschappelijke integratie en participatie van statushouders in 2018 in absolute zin verder dalen t.o.v. 2016 en 2017. De uitvoeringskosten van het sociaal programma statushouders nemen weliswaar ook af bij een lager aantal nieuwe statushouders in de stad, maar veel uitvoeringskosten worden gemaakt voor collectieve programmaonderdelen, waardoor de kosten niet evenredig zullen dalen naarmate het aantal deelnemers daalt.

De taakstelling voor het eerste halfjaar van 2018 is naar verwachting 55 personen. Op basis van de instroomcijfers zal dit voor de tweede helft van het jaar vergelijkbaar of iets lager liggen. Als we uitgaan van een taakstelling van 100 personen voor heel 2018, zijn naar schatting 70 van hen tussen de 18-67 jaar.

Dit betekent dat de totale rijksuitkering 'maatschappelijke begeleiding' in 2018 € 165.900 zal bedragen. Als we daar de huidige kosten van wettelijk verplichte onderdelen vanaf trekken, resteert voor overige inzet t.b.v. statushouders in 2018 ongeveer € 70.000.

De ervaring met de verhoogde instroom van statushouders de afgelopen jaren leert dat intensieve inzet zoals onder het sociaal programma statushouders gebeurt zijn vruchten afwerpt. Het is dan ook wenselijk dat de stappen die in 2016 en 2017 zijn gezet om de nieuwe Haarlemmers in alle opzichten hun weg te laten vinden in de stad ook worden ingezet voor statushouders die zich na 1 januari 2018 in onze stad vestigen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om inzet gericht op taalondersteuning, toeleiding naar werk, onderwijsmogelijkheden en bevordering van de (psychische) gezondheid. Deze zaken zullen meer en meer hun plaats vinden binnen de bestaande inzet van maatschappelijke partners en het reguliere proces van de gemeentelijke organisatie. Gezien de complexiteit van de doelgroep en de (vaak grote) afstand tot de arbeidsmarkt vraagt begeleiding naar werk een continue intensieve inzet. Vandaar dat wordt ingezet op structurele uitbreiding van de formatie klantmanagers Werk & Inkomen.

Daarnaast zijn voor 2018 middelen nodig om succesvolle onderdelen van het huidige sociaal programma statushouders te kunnen voortzetten en zorg te dragen voor een zorgvuldige overgang van activiteiten naar het reguliere proces van de gemeente en andere betrokken partijen. Het college zal het vereiste bedrag meenemen in de Kadernota 2018, op basis van het eerdere Collegebesluit 2016/155743.

Overigens zal de rijksuitkering 'maatschappelijke begeleiding' vanaf 1 oktober 2017 via de meicirculaire achteraf worden uitbetaald in plaats van via een maandelijkse declaratie, waardoor ook de *cashflow* van de inkomsten verandert.

DEEL B: voortgang

In dit deel van de voortgangsrapportage wordt stilgestaan bij de verschillende onderdelen van het oorspronkelijke Sociaal Programma Statushouders. Daarbij wordt de oorspronkelijke inhoudsopgave gevolgd en wordt beknopt inzichtelijk gemaakt wat de voortgang is. Sommige paragrafen van het oorspronkelijke Sociaal Programma Statushouders waren inleidend of beschrijvend van aard; deze worden dan ook overgeslagen in onderstaand overzicht.

B.1 Nieuwkomers

In Haarlem zijn in 2016 in totaal 442 statushouders gehuisvest. In de eerste helft van 2017 zijn daar nog eens 115 personen bijgekomen. Met deze aantallen werd de taakstelling zoals die door de minister aan Haarlem werd opgedragen, per 1 juli 2017 exact voldaan. Het wetsvoorstel van de minister van Binnenlandse Zaken om gemeenten die hun taakstelling niet halen te kunnen beboeten is aangehouden.

Het aantal sociale huurwoningen dat in Haarlem aan statushouders werd toegewezen, is steeds onder het maximale percentage van 20% op jaarbasis gebleven. Deze bovengrens werd in 2015 bestuurlijk vastgesteld. Volgens het jaarverslag van Stichting Woonservice werd in 2016 aan statushouders 11,8% van de beschikbaar gekomen sociale huurwoningen in de stad toegewezen.

De beoogde uitbreiding van de voorraad sociale huurwoningen ten behoeve van de huisvesting van statushouders werd in de zomer van 2017 gerealiseerd in de vorm van het nieuwbouwproject aan het Delftplein/Dijkzichtlaan. Elan Wonen heeft daar 160 nieuwe woningen gerealiseerd, waarvan de helft aan statushouders is toegewezen en de andere helft aan regulier woningzoekenden.

In 2016 kon de opgelegde taakstelling gerealiseerd worden dankzij de goede samenwerking met de woningcorporaties die bereid waren een extra inspanning te verrichten om de nieuwe Haarlemmers huisvesting te bieden. Daarnaast heeft de gemeente Haarlem zelf twee accommodaties gehuurd, waar in 2016 en 2017 circa 200 statushouders tijdelijke huisvesting kon worden geboden. Hiertoe werd maximaal gebruik gemaakt van de subsidiemogelijkheid die het COA bood in de vorm van het GVA.

De samenstelling van de groep statushouders die zich sinds 1 januari 2016 in de stad heeft gevestigd is in de loop van de tijd veranderd. Aanvankelijk waren veel mensen alleen gevlucht en vestigden zich dus ook alleen in Haarlem. De afgelopen periode heeft de gemeente de taakstelling grotendeels gerealiseerd door mensen die zich in het kader van gezinshereniging bij hun naaste(n) in Haarlem voegden. Dit betekent een verschuiving van de vereiste huisvesting naar eengezinswoningen, waardoor minder woningen nodig zijn dan wanneer alle nieuwkomers alleenstaanden zouden zijn.

Het aantal verschillende nationaliteiten van de nieuwe Haarlemmers nam door de gezinshereniging in de loop van de afgelopen anderhalf jaar ook af. Over de gehele periode 1 januari 2016-30 juni 2017 was de verdeling naar nationaliteit van Haarlemse statushouders als volgt: 69% Syrisch, 11% Eritrees, 7% Ethiopisch, gevolgd door Iran, Irak en nog 12 andere nationaliteiten (vooral in 2016).

B.2 Inburgering en maatschappelijke begeleiding

Het merendeel van de statushouders die sinds 1 januari 2016 in Haarlem zijn gevestigd volgt inburgeringslessen bij een van de aanbieders in de stad of in de regio. De variatie in tempo en niveau dat de statushouders daarbij bereiken is groot: sommige statushouders halen in korte tijd hun staatsexamen en stromen door naar het hoger onderwijs; anderen volgen een cursus voor analfabeten en worstelen daar lange tijd mee.

Het slagingspercentage over 2016 van de instituten waar veel Haarlemse statushouders naar toe gaan was voor alle niveaus boven de norm (zie onder, bron: www.blikopwerk.nl). Deze cijfers gaan vanzelfsprekend alleen over de statushouders die een inburgeringscursus volgen. Ze geven dus geen beeld van het totaal van inburgeringsplichtige statushouders, dus ook diegenen die wel inburgeringsplichtig zijn maar niet staan ingeschreven bij een inburgeringscursus.

Slagingspercentage ten opzichte van de norm voor slagingspercentage, peildatum 2016

Instelling/ Niveau incl. norm%	Ad Appel	Capabeltaal	INTK	NT2-VU	VluchtelingenWerk
Alfabetisering (58%)	-	60%	100%	-	-
Laag opgeleid (58%)	-	61%	80%	-	60%
Middelbaar (67%)	97%	72%	96%	-	67%
Hoog (64%)	99%	81%	98%	70%	67%

Het landelijk marktgemiddelde van tevredenheid van inburgeraars over de taalinstututen is 7,9. De instituten waar Haarlemse statushouders het meeste gebruik van maken lag in 2016 rond of onder dat gemiddelde.

<i>Bedrijfsnaam</i>	<i>Tevredenheid</i>
Ad Appel Taaltrainingen	7,8
Capabeltaal	6,4
Instituut Nederlandse Taal Keesmaat (INTK)	8
NT2-VU	7,9
VluchtelingenWerk Noordwest-Nederland	7,6

Voor de groep inburgeraars die in het eerste jaar van de nieuwe Wet Inburgering 2013 startte met de inburgering zijn de slagingsresultaten naar verwachting lager. Begin 2017 publiceerde de Algemene Rekenkamer het rapport 'Inburgering- Eerste resultaten van de Wet Inburgering 2013'. Uit het rapport bleek dat landelijk slechts 33% van de inburgeringsplichtigen die tussen 2013-2016 hadden moeten inburgeren daadwerkelijk hun examen hadden gehaald. Sindsdien zijn er geluiden dat het werkelijke percentage hoger ligt, maar deze zijn voorsnog niet verifieerbaar. De gemeente Haarlem heeft nog geen toegang gekregen tot een overzichtelijk en controleerbaar slagingspercentage per gemeente.

Vanzelfsprekend zullen de inburgeringsresultaten, voor zo ver beschikbaar, over de tijd worden gevolgd om zicht te houden op hoe het Haarlemse statushouders vergaat.

Op dit moment heeft in Haarlem Vluchtelingenwerk de taak statushouders wegwijs te maken op het gebied van inburgering. Daartoe heeft de gemeente in 2014 het opzetten van een Informatiepunt Inburgering bij Vluchtelingenwerk gefinancierd. Het team statushouders van de afdeling Sociale Zaken maakt samen met de statushouder een persoonlijk plan van aanpak, waarbij inburgering uiteraard ook aan bod komt. De gemeente heeft buiten de verplichtingen die voortvloeien uit de Participatiewet geen actieve rol ten aanzien van de inburgeringsplicht. De Gemeente Haarlem maakt zich echter samen met andere gemeenten sterk voor een grotere rol van de gemeente bij de inburgering. Er wordt door de regio Midden- en Zuid Kennemerland actief samengewerkt met VNG en DIVOSA om het volgend kabinet te kunnen adviseren over de toekomstige rol van gemeenten ten aanzien van inburgering.

Vluchtelingenwerk verzorgt in opdracht van de gemeente de maatschappelijke begeleiding en coaching huisvesting gedurende de eerste 24 maanden na huisvesting van de statushouder binnen de gemeente. Zoals in deel A aangegeven geven veranderingen zoals het einde van de GVA-locaties aanleiding nadere afspraken te maken over de aansluiting bij reguliere voorzieningen.

Door een wijziging van de Wet Inburgering wordt vanaf 1 oktober 2017 de participatieverklaring een verplicht onderdeel van de inburgering. Statushouders die het participatieverklaringstraject verwijtbaar niet op tijd (binnen 12 maanden na vestiging in de gemeente) afronden krijgen van rijkswege een boete opgelegd. Ook andere niet-westerse migranten zijn vanaf 1 oktober verplicht het participatieverklaringstraject af te ronden. Haarlem streeft samen met de regiogemeenten naar een eenduidige werkwijze om deze wetswijziging te implementeren.

B.3 Werk en scholing

Uit recent onderzoek van Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) onder gemeenten (Monitor gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding vluchtelingen 2017- Vluchtelingen aan het werk, gemeenten in beweging, juli 2017), blijkt dat extra tijd en inzet nodig zijn om statushouders succesvol richting werk te kunnen begeleiden; persoonlijk contact en maatwerk zijn van belang. In het merendeel van de gemeenten (72%) zijn daarom klantmanagers aangesteld die specifiek voor statushouders werken. Een belangrijk voordeel daarbij is dat de klantmanagers de mogelijkheid hebben zich te verdiepen in de doelgroep. Succesvolle ondersteuning en begeleiding van statushouders naar onderwijs of werk vragen om specifieke deskundigheid en ervaring.

Ook in Haarlem is bij de afdeling Inkomens Dienstverlening van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een team integraal klantmanagers specifiek gericht op statushouders actief. Dit team richt zowel op statushouders (in de gemeente gevestigd na 1 januari 2015) die een uitkering ontvangen onder de Participatiewet, als op statushouders die nog op een GVA-locatie wonen en leefgeld ontvangen van het COA – het college zet daarmee in op participatie voor definitieve huisvesting. Het doel is alle statushouders boven de 30 jaar met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt met behulp van re-integratie instrumenten en re-integratiebedrijven naar (betaald) werk te begeleiden. Conform die visie is bewust gestart met statushouders die nog kort in Nederland zijn.

Het team statushouders heeft de afgelopen maanden met 102 statushouders een plan van aanpak opgesteld. Voorafgaand aan het opstellen van het plan van aanpak gaan statushouders in gesprek met bureau Placement (als de statushouder boven de 30 jaar oud is). Met statushouders onder de 30 jaar wordt een kwalificerende intake gedaan door een gezamenlijk adviesteam van Leren & Werken, het Leerplein en Nova College voor het volgen van onderwijs of toeleiding een leerwerktraject.

De afgelopen maanden zijn op deze twee manieren gecombineerd 200 statushouders gescreend. Ongeveer 90 statushouders zitten op dit moment in een re-integratietraject. Van de 100 personen die het adviesteam tot nu toe gesproken heeft, zijn 49 jongeren geplaatst bij het voorschakeltraject MBO. De andere jonge statushouders gaan naar HBO en WO of naar een (leer-)werktraject.

Verder zijn er GVA-bewoners die op eigen kracht aan het werk zijn geraakt, vrijwilligerswerk doen of een opleiding zijn gaan volgen. Zij vielen nog onder het COA en zijn als zodanig onder de Participatiewet niet in beeld gekomen bij de gemeente.

Het college is zich ervan bewust dat de maatschappelijke integratie en participatie voor sommige statushouders snel tot stand komen, en dat dit bij anderen lang zal duren. Het college streeft ernaar deze periode voor elke statushouder zo kort mogelijk te houden. De Haarlemse resultaten tot nu toe zijn min of meer in lijn met die van andere gemeenten, zoals beschreven in bovengenoemd KIS-rapport. Het college streeft echter naar betere resultaten, zodat hoge kosten op lange termijn vermeden worden.

Om tot beter resultaat te komen is actieve betrokkenheid van de klantmanagers die zich specifiek richten op statushouders cruciaal. Op basis van de ervaringen van de afgelopen 9 maanden blijkt dat maatwerk meer inzet vergt van de klantmanagers dan aanvankelijk voorzien. Dit betekent dat verlaging van hun *caseload* gewenst is. Op dit moment wordt, wederom in lijn met een aanbeveling uit het KIS-rapport, gekeken in hoeverre het haalbaar is om dit structureel te organiseren, en wat de precieze taakomschrijving zou moeten zijn.

Bestaande voorzieningen

De afdeling Sociale zaken en Werkgelegenheid heeft sedert een aantal jaren contracten met Pasmatch en Agros. Beide partijen hebben de opdracht klanten met een Participatiewet-uitkering te bemiddelen naar werk (fulltime/parttime). Vanaf 2016 zijn de afspraken door voortschrijdend inzicht zodanig aangepast dat er sprake dient te zijn van een 'sluitende aanpak'. Hetgeen wil zeggen dat alle 'soorten' klanten opgepakt moeten worden. Dus ongeacht de afstand tot de arbeidsmarkt. De statushouders vallen dus hier ook onder. Door maatwerk te leveren wordt ook de bemiddeling naar arbeid ingezet waarbij rekening wordt gehouden met het inburgeringstraject/taaltrainingen die op dat moment ook gevolgd worden. Zoveel mogelijk wordt gezocht naar duale trajecten waarbij de statushouders dus naast de voornoemde scholing ook werkervaring opdoet.

UAF

Onder het convenant dat de gemeenten Haarlem en Zandvoort in 2016 met de stichting UAF hebben gesloten betaalt het UAF de studiekosten van statushouders die in Nederland een studie volgen en biedt hen begeleiding. Het gaat om hoogopgeleide vluchteling-studenten die een (aanvullende)uitkering op grond van de Participatiewet ontvangen. De gemeente betaalt het UAF vervolgens begeleidingskosten en beoordeelt een eventuele ontheffing van

de sollicitatieplicht gedurende het studietraject. Uiteindelijk doel is het bevorderen van structurele en langdurige uitstroom van hoger opgeleide statushouders naar werk in het eigen vakgebied. Inmiddels zijn 26 statushouders via het UAF bezig met een studie of de voorbereiding daarop.

Social Return on Investment

Volwassen statushouders die een beroep doen op Participatiewet en een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt vallen onder de *Social Return on Investment* (SROI)-doelgroep. Zij vormen echter geen specifieke doelgroep. Dat maakt het filteren van het aantal geholpen statushouders uit de SROI-resultaten niet mogelijk.

Re-integratiepartners Agros en Pasmach zijn betrokken bij gelanceerde projecten om statushouders aan werk en taal te helpen. Het instrument SROI kan bij de inzet van Agros en Pasmach gebruikt worden om werkgevers te stimuleren een werk- en/of werkervaringsplek aan statushouders te bieden.

Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ)

Het BBZ staat open voor bijstandsgerechtigden, dus ook voor statushouders met een uitkering. Zo kan via Eigen Werk Amsterdam begeleiding worden geboden om tot een ondernemingsplan te komen. Voorwaarde is dat er sprake is van een minimaal NT-2 niveau qua beheersing van de Nederlandse taal.

Voor veel statushouders die de afgelopen periode naar Haarlem zijn gekomen is die taalvoorwaarde op dit moment nog een belemmering. De verwachting is dat dat, naarmate meer mensen hun inburgeringsdiploma halen, het komende jaar gaat veranderen. Het gegeven dat de verblijfsvergunning voor statushouders 5 jaar geldig is kan ook een belemmering zijn, omdat er voor het aangaan van bedrijfskredieten i.v.m. de terugbetaling een garantie dient te zijn dat de betreffende persoon nog 3 jaar in Nederland kan verblijven. De regiocoördinator re-integratie statushouders zal onderzoeken in hoeverre extra (taal-)ondersteuning kan worden geboden aan statushouders die een eigen onderneming ambiëren.

Lokaal bedrijfsleven

Bij het Werkgevers Service Punt is een contactpersoon Statushouders aanwezig die bedrijven met raad en daad te woord staat, goede contacten heeft bij zowel de klantmanagers (gemeente) als de bedrijven. In de diverse (reguliere) overleggen, zoals die van de Industriekring Haarlem (IKH) en de Koninklijke Horeca Nederland (KHN), afdeling Haarlem, is aandacht gevraagd voor de groep statushouders. Ook op de NV Haarlem, een periodiek *event* voor alle Haarlemse ondernemers, intermediairs en andere geïnteresseerden is het onderwerp geagendeerd geweest. De Ronde Tafel in Haarlem zet zich dit jaar op verschillende manieren in voor statushouders.

Een goede manier om werkgevers en statushouders met elkaar in contact te brengen zijn bedrijfsbezoeken, die bijvoorbeeld onderdeel zijn van de *empowerment*-trainingen. Op die manier is van beide kanten een oriënterende kennismaking mogelijk. Beide partijen ervaren de bezoeken als positief en werkgevers geven na het werkbezoek aan dat ze bij een vacature of een werkstage geïnteresseerd zijn in goede kandidaten uit deze doelgroep. Ook via De Kas kunnen lokale werkgevers en statushouders aan elkaar worden gekoppeld.

Bij de begeleiding richting werk is een goede match nodig tussen het bedrijf en de competenties van de statushouder. Bedrijven willen (gedetailleerd) inzicht in die competenties van kandidaten en dat inzicht kan nog niet in alle gevallen worden geboden.

In de ambtelijke gesprekken met de grote culturele instellingen (cultuurpodia, Frans Hals Museum, Bibliotheek Zuid-Kennemerland) zijn de mogelijkheden rond het bieden van werk aan de Haarlemse statushouders onder de aandacht gebracht. De verwachting is dat deze instellingen in de komende maanden hier waar mogelijk actief op in zullen spelen. Op deze manier wordt invulling gegeven aan toezegging 2017/188850.

BUIG budget

De afgelopen maanden zijn veel statushouders doorgestroomd van de GVA-locaties naar reguliere woningen. Zij ontvangen dan niet langer COA-leefgeld, maar komen (waar nodig) in aanmerking voor een uitkering onder de Participatiewet. Met de verhuizingen naar het Delftplein/Dijkzichtlaan van nog eens meer dan 80 statushouders en de te verwachten doorstroom van de resterende GVA-bewoners de komende maanden zal de reeds bestaande druk op het BUIG-budget toenemen. Naar verwachting zal er dit jaar voor het eerst sinds jaren een tekort op het BUIG-budget ontstaan, door onder andere het beroep dat statushouders doen op de Participatiewet. Dit risico wordt meegenomen bij de risico-inventarisatie van de programmabegroting 2018 e.v.

B.4 Onderwijs

Primair en voortgezet onderwijs

Nadat in eerste instantie vooral volwassen statushouders naar Haarlem kwamen, is in 2017 de gezinshereniging op gang gekomen. Daardoor maken nu meer kinderen van statushouders gebruik van de Internationale Taalklas voor primair onderwijs en de Internationale Schakelklas voor voortgezet onderwijs (ISK).

De Internationale Schakelklas was over twee locaties verspreid en is nu weer op één locatie gehuisvest, vanwege organisatorische en onderwijsinhoudelijke aard. De ISK is ook een voorziening die valt onder de aanpak voorkomen van voortijdig schoolverlaten omdat het een schakelvoorziening is.

Kinderopvang en VVE-peuterspeelzalen

Inburgeraars hebben recht op kinderopvangtoeslag en kunnen gebruik maken van een kinderdagverblijf. Ook kunnen statushouders met jonge kinderen gebruik maken van VVE-peuterspeelzalen. Dit is gratis voor ouders met een Haarlempas. Statushouders maken gebruik van deze voorzieningen, maar binnen de VVE-monitor wordt niet bijgehouden of peuters al dan niet kinderen van statushouders zijn. Wel is duidelijk dat het niet om een enorme toeloop gaat.

Met ingang van 1 januari 2018 treedt de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen in werking, waardoor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang wettelijk gelijkgeschakeld worden op het gebied van kwaliteit en financiën. Daarnaast regelt deze wet dat ouders met recht op kinderopvangtoeslag ook toeslag bij de Rijksoverheid kunnen aanvragen voor opvang in peuterspeelzalen, waardoor de keuzevrijheid van ouders met recht op kinderopvangtoeslag wordt vergroot. De VVE-peuterspeelzaal wordt hiermee toegankelijker voor statushouders zonder Haarlempas.

SMI

Er wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van de kinderopvangregeling voor kinderen met een sociaal-medische indicatie (SMI). Er wordt niet geregistreerd of de gebruikers van de SMI-regeling statushouders zijn of niet.

Leerlingenvervoer

De Verordening Leerlingenvervoer Internationale Taalklas (ITK) primair onderwijs gemeente Haarlem 2016 is per 1 augustus 2016 ingegaan (2016/78456). Waar in de verordening leerlingenvervoer van voor augustus 2016 leerlingenvervoer automatisch werd toegekend op basis van de afstand tot de school (bij meer dan 3 kilometer afstand), vindt er bij de nieuwe verordening ook een inhoudelijke toets plaats. Dat wil zeggen dat de afstand tot de school alleen geen reden is om leerlingenvervoer toe te kennen, maar dat er ook sprake is van belemmeringen bij ouders om kinderen zelf van en naar school te brengen. Ouders worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht om het vervoer van hun kind naar en van de ITK te organiseren.

Alleen als vervoer een belemmering vormt voor een kind om naar school te gaan, biedt de gemeente ondersteuning door vervoer mogelijk te maken. Ondanks een hogere instroom van kinderen van statushouders naar de ITK heeft de nieuwe verordening er voor gezorgd dat de aantallen kinderen die gebruik maken van leerlingenvervoer van en naar de ITK zijn gedaald, in relatieve en absolute zin. Er is dan ook geen hogere druk ontstaan op het budget leerlingenvervoer; de kosten zijn gedaald. In een separate informatienota (2017/343299) wordt de invoering van de Verordening Leerlingenvervoer Internationale Taalklas primair onderwijs geëvalueerd.

Volwasseneneducatie

Wanneer meerderjarige statushouders hun inburgering succesvol hebben voltooid is vaak nog extra ondersteuning op het gebied van basisvaardigheden wenselijk of nodig. Vanuit het Regionaal Plan Volwasseneneducatie zijn er diverse mogelijkheden voor statushouders met een inburgeringsdiploma:

- Op diploma gerichte NT2 taal- en rekencursussen tot en met Staatsexamen II. Deze cursussen, door de gemeente gefaciliteerd, staan per 1 januari 2018 open voor de volgende specifieke doelgroepen: uitkeringsgerechtigden en jongeren zonder startkwalificatie, ouders/opvoeders met kinderen die vallen onder de voor- en vroegschoolse educatie en mensen met een laag inkomen en een zwakke positie op de arbeidsmarkt.
- Taalaanbod NT2 door organisaties die niet rechtstreeks opleiden tot een diploma. Dit type aanbod staat open voor iedereen met een tekort aan basisvaardigheden.
- Projectmatig aangeboden educatieve trajecten, aangepast aan de specifieke vraag en mogelijkheden. Op dit moment is er bijvoorbeeld het voortraject Leren in de Zorg van het Nova College en zorginstelling SHDH in uitvoering. Volwassen leerlingen krijgen educatieve scholing én doen werkervaring op. Indien leerlingen dit voortraject succesvol afronden kunnen zij starten met de opleiding Verzorgende met een grote kans op een baan.

Om goed in te kunnen spelen op de (specifieke) vraag en de mogelijkheden zijn er ook combinaties mogelijk tussen bovenstaand type aanbod.

Statushouders jonger dan 18 jaar die een taalachterstand hebben kunnen op het Nova College een MBO-opleiding volgen.

B.5 Gezondheid en zorg

De uitvoering van het plan van aanpak van de regiocoördinator publieke gezondheid statushouders Kennemerland ligt op schema. De kennis en deskundigheid over gezondheid van statushouders onder zorgverleners is vergroot tijdens verschillende informatie- en netwerkbijeenkomsten, bijvoorbeeld op het gebied van psychische gezondheid, en via een presentatie over statushouders en zwangerschap aan medewerkers van de afdeling Verloskunde van het Spaarne Gasthuis. Ten behoeve van de huisartsen rondom het Delftplein/Dijkzichtlaan is een informatieblad over statushouders opgesteld, zodat zij goed voorbereid zijn op de komst van hun nieuwe patiëntengroep.

Uit landelijk onderzoek en recente regionale signalen blijkt zich onder statushouders een hoger percentage (ernstige) complicaties tijdens de zwangerschap en bevalling voor te doen. Daarom wordt in de regio samen met de verloskundigen een specifiek voorlichtingsprogramma voor deze groep zwangeren ontwikkeld. Samen met JGZ Kennemerland 0-4 jarigen en de kraamzorg ontwikkelen verloskundigen het zorgpad kwetsbare zwangere vluchtelingen.

Ook wordt samen met relevante partijen een aanpak opgesteld om huiselijk geweld onder statushouders te voorkomen.

Sinds eind maart is een ambulante sociaal verpleegkundige actief die individuele hulp biedt bij psychische problemen van statushouders en zorgdraagt voor toeleiding naar zorg bij GGZ-problematiek. Deze verpleegkundige is eens per week aanwezig bij het spreekuur van Vluchtelingenwerk. De aansluiting van zowel de ambulante sociaal verpleegkundige als de regiocoördinator publieke gezondheid statushouders bij andere betrokken partijen vanuit het Sociaal Programma Statushouders, inclusief vrijwilligers, is zeer goed, waardoor bij problemen van een statushouder snel de benodigde hulp in gang kan worden gezet en handelingsperspectief kan worden geboden. Hierbij geldt wel, net als voor andere Haarlemmers met psychische problemen, het actuele knelpunt van beperkte capaciteit in de GGZ.

Jeugdhulp

Voor jeugdigen met een verblijfsstatus is de gemeente op grond van de Jeugdwet verantwoordelijk. Er wordt geen aparte registratie bijgehouden over jeugdhulp aan statushouders en we kunnen dus ook niet verifiëren of de aanname dat statushouders meer en complexere zorg nodig hebben klopt. We zien wel een toename van de vraag naar traumabehandelingen. Mogelijk wordt die veroorzaakt door jeugdige statushouders die in het land van herkomst traumatische ervaringen hebben gehad.

De gemeente krijgt het signaal van diverse jeugdhulpaanbieders dat zij meer kosten moeten maken voor het gebruik van tolken en de tolkentelefoon. Statushouders hebben een taalachterstand en daarom zal er een tolk nodig zijn tijdens de contactmomenten.

B.6 Welzijn

Het collectief Thuis in Haarlem organiseert de inzet en begeleiding van Haarlemmaatjes. Op dit moment zijn er rond de 60 koppels van statushouders en andere Haarlemmers, die

gezamenlijk sporten, eten, de stad ingaan of andere activiteiten ondernemen. Ook zetten Haarlemmaatjes soms hun netwerk in om hun maatje te helpen aan een stage of (bij)baan. Thuis in Haarlem is daarnaast een flexibel samenwerkingsverband, dat inspringt op vragen van statushouders en andere partijen, bijvoorbeeld bij het organiseren van de in deel A genoemde Zomerschool. Door inzet van een jongerenwerker van Haarlem Effect binnen de Zomerschool is hierbij ook de verbinding met het reguliere jongerenwerk gezocht. Thuis in Haarlem werkt nauw samen met Stem in de Stad en de regiocoördinator positieve gezondheid statushouders bij het aanbieden van ondersteuning aan Haarlemmaatjes en andere bij statushouders betrokken vrijwilligers. Zo hebben er bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten plaatsgevonden over landen van herkomst Syrië en Eritrea en over omgaan met personen met een posttraumatische-stressstoornis.

Welzijnsorganisatie DOCK heeft de afgelopen maanden het sociaal beheer van de beide GVA-locaties voor haar rekening genomen. Omdat veel mensen vanuit de GVA-locaties doorstromen naar het nieuwe wooncomplex aan het Delftplein/Dijkzichtlaan, heeft DOCK ook een rol in het samen met bewoners en omwonenden organiseren van 'Nieuwe Burendag' ter plekke. De Gemeente Haarlem huurt twee ruimtes in het wooncomplex, die gebruikt kunnen worden voor gemeenschappelijke activiteiten van (buurt)bewoners en voor andere sociale initiatieven gericht op de buurt.

Voor de sociaal wijkteams is er een aanspreekpunt statushouders, waar leden van de teams terecht kunnen met hun vragen en die goed bekend is bij de statushouders zelf. Ook houdt deze persoon contact met andere bij statushouders betrokken organisaties om te signaleren wanneer er een statushouder over wie zorgen bestaan in een wijk komt wonen.

De Stichting Somaliërs Haarlem en Omstreken heeft een reeks goedbezochte informatiebijeenkomsten voor Eritrese statushouders georganiseerd over zaken als opvoeding, gezondheidszorg en financiën.

In april 2017 bezochten bijna 1000 Haarlemmers het op ontmoeting gerichte 'Welkom Hier'-festival, waar statushouders actief bij betrokken waren. Het festival was georganiseerd door Justice & Peace en Stem in de Stad met steun van o.a. de Gemeente Haarlem.

Bijlage: Financieel overzicht

Op basis van de behaalde taakstelling en de overheveling van inkomsten uit 2016 bedragen de verwachte inkomsten voor 2017 € 2.809.258. In onderstaande tabel is dit bedrag uitgesplitst naar inkomstenbron. Ook is de prognose voor 2017 zoals in november 2016 met de Raad gedeeld opgenomen.

Omschrijving	Verwachte inkomsten 2017	Prognose voor 2017 (nov. 2016)
Overheveling 2016	€ 313.000	
A. Decentralisatie-uitkeringen (€ 4430 per persoon ongeacht leeftijd)	€ 1.404.383	€ 531.600
		PM 2e helft 2017
B. Rijksuitkering maatschappelijke begeleiding (€ 2370 p.p. 18-67 jaar)	€ 629.260	€ 237.000
		PM 2e helft 2017
C. Huurbijdrage COA GVA 2017	€ 462.615	€ 580.000
Totaal	€ 2.809.258	€1.348.600 + PM

In onderstaande tabel is de financiële stand van zaken per 31 augustus 2017 opgenomen, afgezet tegen de prognose zoals die in november 2016 met de Raad is gedeeld. Onder de tabel volgt een toelichting per post.

Omschrijving	Fin.stand per 31 aug. 2017	Prognose voor 2017 (nov. 2016)
1) UITVOERINGSKOSTEN SOCIAAL PROGRAMMA STATUSHOUDERS	€ 651.937,93	€ 890.000
<i>Waarvan:</i>		
Taalontwikkeling	€ 119.795	
Maatschappelijke oriëntatie	€ 79.000	
Maatschappelijke integratie	€ 121.043,61	
Werk en scholing	€ 320.660,35	
Volksgezondheid	€ 1.623,84	
Programmakosten	€ 9.815,13	
2) MAATSCHAPPELIJKE BEGELEIDING VLUCHTELINGENWERK	€ 130.000,00	€ 100.000
		plus PM voor 2e helft 2017
3) INZET GVA-HUISVESTINGSLOCATIES	€ 1.434.104,02	€ 1.250.000
4) BIJDRAGE BUDGET BIJZONDERE BIJSTAND	€ 350.000	€ 350.000
Post onvoorzien	€ 4.453,35	€ 289.780
EINDTOTAAL	2.566.041,95	2.879.780

Ad 1

Binnen de uitvoeringskosten zijn er enkele verschuivingen te zien tussen posten, ten opzichte van de gegevens die in antwoord op technische vragen van de Raad in december 2016 waren gedeeld.

De *pilot* taal-werkstages en de extra taalinzet bij project Startbaan worden bekostigd uit het re-integratiebudget en niet vanuit het Sociaal Programma Statushouders, waardoor de kosten voor taalontwikkeling hier lager zijn dan in november 2016 was voorzien.

De post maatschappelijke oriëntatie valt lager uit dan voorzien, omdat het participatieverklaringstraject slechts verplicht is voor statushouders tussen de 18-67 jaar en de instroom van nieuwe statushouders in 2017 voor een aanzienlijk deel bestond uit kinderen die met hun ouder(s) herenigd werden.

De post maatschappelijke integratie is op dit moment ook iets lager dan voorzien omdat kosten die gemaakt worden i.v.m. gemeenschappelijke activiteiten rondom het nieuwe wooncomplex aan het Delftplein/Dijkzichtlaan gedekt worden vanuit het budget voor het sociaal beheer van de GVA-locaties.

Voor werk en scholing zijn meer middelen ingezet dan in november 2016 was voorzien, vanwege de versnelling en versterking die is ingezet op dit thema.

De kosten voor volksgezondheid zullen nog oplopen, door verdere versterking van het aanbod op het gebied van geestelijke gezondheidszorg. Naar verwachting blijven de kosten wel onder het in 2016 geraamde bedrag, omdat een aantal activiteiten in het reguliere GGD-programma is opgenomen en omdat minder tolkeninzet nodig is geweest dan voorzien.

De programmakosten zijn aanzienlijk lager dan voorzien door (personele) verschuivingen binnen de gemeentelijke organisatie.

Ad 2

De kosten voor maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk zijn afhankelijk van het aantal statushouders tussen de 18-67 jaar die zich in de gemeente vestigen- en dat ligt door de veranderde samenstelling van de nieuwe groep statushouders (veel gezinsherenigers) lager dan in 2016.

Ad 3

De totale kosten voor de GVA-locaties vallen hoger uit dan voorzien. De eerste reden hiervoor zijn de kosten voor huur en gebruik van de voormalige Boerhaavekliniek, een pand op leeftijd waarvoor diverse onderhouds- en veiligheidsinvesteringen noodzakelijk bleken. De tweede reden is dat de gemeente heeft geïnvesteerd in het sociaal beheer en de sociale veiligheid op beide GVA-locaties. Tot slot stopt wel de COA-vergoeding bij verhuizing van een bewoner naar een reguliere woning, maar dit vertaalt zich niet in lagere maandelijkse kosten voor de locaties.

Ad 4

De extra kosten voor bijzondere bijstand, met name de leningen woninginrichting, worden achteraf intern verrekend per statushouder. Op het moment van schrijven, waarbij de verhuizingen naar Delftplein/Dijkzichtlaan nog in volle gang zijn, is nog niet inzichtelijk of en in hoeverre de werkelijke kosten zullen afwijken van het begrote bedrag.